

Оқу іс-әрекетін басқару механизмін жетілдіру – өзгермелі жағдайларға тұрақты дамуды және бейімделуді талап ететін үздіксіз процесс. Жоғарыда сипатталған әдістер мен стратегияларды жүзеге асыру оқушы тұлғасының жақсы дамуына, жоғары білікті іс-әрекетке дайындалуына және қоғамға табысты интеграциялануына ықпал ететін білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді.[6]

Әдебиеттер

1. Өстеміров К., Шаметов Р., Васильев И.Б. Профессиональная педагогика. Алматы, 2015
2. Виноградова, В.Л. Командное управление инновационными проектами в образовательном учреждении / В.Л. Виноградова // Человек и образование. – 2012. - № 4. – С. 157 – 160.
3. Волков, В.Н. Совершенствование практик управления школьной организацией в условиях изменений системы образования / В.Н. Волков // Человек и образование. – 2014. - № 4. – С. 91 – 96.
4. Карпова, В.С. Системная модель управления проектом в системе образования: понятие, структура и виды / В.С. Карпова, А.Э. Сулейманкадиева // Образование и педагогика: теория, методология, опыт. – 2019. – С. 34 – 40.
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-upravleniya-obrazovatelnyim-uchrezhdeniem-vazhnyy-faktor-modernizatsii-sistemy-obrazovaniya>
6. https://spravochnik.ru/gosudarstvennoe_i_municipalnoe_upravlenie/sovershenstvovanie_mehanizmov_upravleniya_sistemoy_dopolnitelnogo_obrazovaniya_detey/

Максимова А.Е., 4 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші – доцент, қауымдастырылған профессор Шугаипова Ж.Г.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САПАСЫН АРТТЫРУ ҮДЕРІСІНІҢ ҚАРҚЫНЫ

Үкіметте денсаулық сақтау саласындағы 2023 жылдың қорытындысы шығарылып, аталған кезеңдегі маңызды жобалардың жүзеге асырылу барысы сөз болды. Олардың қатарында денсаулық сақтауды және жалпы әлеуметтік секторды қаржыландыру тәсілдерін қайта қарау және ауылдық денсаулық сақтау саласын жаңғырту кіреді.

Денсаулық сақтау министрлігі биыл елімізде «Ауылдық денсаулық сақтауды жаңғырту» ұлттық жобасын жүзеге асыру басталғанын атап өтті. Астанада бірегей құрал-жабдықтармен жабдықталатын Ұлттық ғылыми онкологиялық орталықтың құрылысы аяқталуда, азаматтар үшін медициналық тексерулер кеңейтілді.

Ағымдағы жылы республика өңірлерінде 90 жаңа денсаулық сақтау нысаны, оның ішінде «Ауылдық денсаулық сақтауды жаңғырту» ұлттық жобасы аясында 59 жаңа нысан салынды. Сонымен қатар 80 медициналық мекеме жөндеуден өтіп, 4 көпсалалы орталық облыстық аурухананы қайта жөндеу жұмыстары басталды.

Стационарда 3 миллионға жуық адам медициналық көмек алды, алғашқы медициналық-санитарлық көмек желісі 90 миллионнан астам қаралды, 360 мыңнан астам жаңа туған нәресте дүниеге келді (11 айдың қорытындысы бойынша), жедел медициналық көмек қызметі 8 миллион шақырту бойынша көмек көрсетті.

Биыл денсаулық сақтау жүйесін қаржыландыру 2,5 триллион теңгені құрады. Амбулаторлық емделуге кететін шығындар ұлғайтылды, жалпы көлемнің 56%-ын құрады. Бұл ретте медициналық оңалтуды қаржыландыру 13 есеге – 2019 жылғы 6 миллиард теңгеден 2023 жылы 78,1 миллиард теңгеге дейін өсті. Жалпы, Қазақстан 2027 жылға қарай денсаулық сақтау шығындарының үлесін ЖІӨ-нің 5%-ына жеткізу мақсатына сенімді түрде жылжып келеді.

Амбулаторлық дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету көлемі 2019 жылмен салыстырғанда 2 еседен астамға артып, 237 млрд теңгені құрады, оның ішінде жетім ауруларды емдеуге 51,8 млрд теңге. Барлығы 3,9 миллион науқас дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етілді.

Республиканың 20 медициналық ұйымында дәрілік заттарды пациентке қадағалап таратудың толық циклі (таңбалау, кодтау) іске қосылды.

Қазақстан Республикасының емдеу мекемелеріне 58,8 млрд теңгеге 514 бірлік медициналық техника сатып алынды. Медициналық ұйымдарды медициналық техникамен қамтамасыз ету 2023 жылы 2022 жылмен салыстырғанда 2,5%-ға өсіп, 84,15%-ды құрады.

2023 жылы көрсетілген консультативтік-диагностикалық қызметтердің саны 2,5 есе өсіп, 324 миллионнан астамды құрады. Қымбат диагностикалық қызметтерді (КТ/МРТ) биылғы жылы 1,1 миллион тұрғын алған.

Фармацевтика және медицина саласын дамыту шеңберінде келесі жұмыстар жүргізілді:

Алматы облысында оңтүстіккореялық «SGP» компаниясымен бірлесіп шприц шығару жобасы жүзеге асырылды.

Алматыда оңтүстіккореялық Samsung Madison компаниясының жоғары және сараптамалық сыныптағы ультрадыбыстық стационарлық диагностикалық жүйелерінің өндірісі іске қосылды.

Маңғыстау облысында есту аппараттарын шығару қолға алынды.

Солтүстік Қазақстан облысында сәулелендіргіштер мен бактерицидтік ауа рециркуляторларының өндірісі жолға қойылды.

Шымкентте фильтрлі жартылай маскалар өндірісі жолға қойылды.

Қарағандыда клапаны бар KN95 медициналық респиратор маскаларын шығару желісі толықтай дайындалды.

Жамбыл облысында қуаттылығы жылына 250 миллион данаға дейін бір рет қолданылатын стерильді шприцтер өндірісі жолға қойылды.

Биыл 48 амбулаториялық-емханалық ұйымдарда озық тәжірибе орталықтары ашылып, 160-тан астам маман оқытылды.

Қазақстан Республикасындағы ересек тұрғындар үшін 8 ауруды (артериялық гипертензия, жүректің ишемиялық ауруы, қант диабеті, глаукома, сүт безі обыры, жатыр мойны обыры, тоқ ішек обыры, вирустық гепатит) ерте анықтау бойынша скринингтік бағдарлама жүзеге асырылуда. Скринингтік тексерулермен қамту 2023 жылы 2022 жылмен салыстырғанда 19,7%-ға өсіп, 8,5 млн адамды құрады.

Ауыл тұрғындары үшін бүйрек, асқазан-ішек, тыныс алу жолдары және қуық асты безі обырын ерте анықтау бойынша скринингтік тексеру кеңейтілді. Барлығы 2,6 миллионға жуық ауыл тұрғындары профилактикалық тексерулермен қамтылды. Сондай-ақ, медициналық пойыздар қызметі шалғай ауылдардың 50 мыңнан астам тұрғынын қамтыды, бұл 2022 жылғы қамтудан 58 пайызға артық.

Биыл 688 мың қашықтықтан медициналық қызмет көрсетілді, бұл 2022 жылмен салыстырғанда 6,7 есеге көп.

Мемлекет басшысының тапсырмаларын іске асыру шеңберінде Қазақстан Республикасындағы қатерлі ісікке қарсы күрестің 2023-2027 жылдарға арналған кешенді жоспары бекітілді.

Елімізде трансплантология, кардиохирургия, онкология, инновациялық жасушалық технологиялар салаларында 80 жаңа технология енгізіліп, 20 мыңға жуық адам солардың көмегімен емделді.

Орталық жүйке жүйесі ауруларын радиохрургиялық емдеу жүргізілетін Астанадағы Ұлттық нейрохирургия орталығының «Гамма пышақ» орталығында 233 ота жасалды. 2021 жылы ашылғаннан бері барлығы 1037 операция жасалды.

Семей қаласындағы Ядролық медицина орталығында радионуклидтік терапияның 776 курсы өткізілді.

Дәрігерлерге, оның ішінде өткір тапшылық мамандықтары бойынша қажеттілікті қамтамасыз ету үшін 2023 жылы республикалық бюджеттен 6 мыңға жуық білім гранты бөлінді.

2023 жылы Қазақстан Республикасының медициналық жоғары оқу орындары 7 мыңға жуық дәрігерді бітірді. Орта медицина қызметкерлерінің дипломдық көрсеткіші 23 мыңнан астам адамды құрады.

Қорытындылай келе, 2023 жылдың тоғыз айында денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет көрсету саласына негізгі капиталға салынған инвестициялардың жалпы көлемі 209,4 млрд теңгеге жетті, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 50,7%-ға артық.

Осылайша, 2023 жылдың тоғыз айында денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет көрсету саласына негізгі капиталға салынған инвестицияның жалпы көлемі 209 млрд теңгеге жетті. Өткен кезеңмен салыстырғанда бұл салаға инвестицияның айтарлықтай өскені байқалады. Алайда, соған қарамастан денсаулық сақтау саласында әлі де болса медициналық көмектің сапасына үлкен әсер ететін құрал-жабдықтардың жетіспеушілігі, электр қуатының жоқтығы сияқты көптеген мәселелер бар. Медициналық жабдықтың функционалдығын сақтау және резервтік қуат көзімен қамтамасыз ету барған сайын маңызды болып келеді. Бір айта кетерлігі, инвестицияның басым бөлігі өз қаражатымыз бен жергілікті бюджет есебінен болды. Дегенмен, республикалық бюджеттен инвестиция көлемі де айтарлықтай өсті, бұл мемлекеттің осы салаға деген назарының артып келе жатқанын көрсетеді. Тұтастай алғанда, денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет көрсету секторына инвестицияның жай-күйі оң және өсу тенденциясы байқалып отырғанын атап өтуге болады, бұл Қазақстандағы осы саланың болашақта дамуын ынталандырады.

Әдебиеттер

1. <https://optimism.kz/2023/11/14/investiczii-v-zdravooohranenie-v-rk-perspektivy-i-realii/>
2. <https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm/press/news/details/675455?lang=ru>

Нурланова К.Н., 4 курс (Карагандинский университет Букетова)
Титлянова С.В., 4 курс (Балтийский федеральный университет имени И.Канта, Россия)
Научный руководитель - м.э.н., старший преподаватель кафедры «Менеджмент»
Жетписбаев К.А.

ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ АНТИКРИЗСНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Возникает вероятность возникновения кризиса в любой момент, даже когда его фактические проявления отсутствуют. Это обусловлено тем, что в управлении всегда существует риск циклического развития социально-экономической системы, изменения соотношения управляемых и неуправляемых процессов, а также изменения потребностей и интересов людей.

В стратегическом плане антикризисное управление должно создавать условия для формирования конкурентного преимущества предприятия на протяжении длительного периода, позволяющего производить продукцию, востребованную на рынке, и получать достаточное финансирование для покрытия всех обязательств, возникающих при ее создании и продаже.

Кроме того, возможность антикризисного управления определяется знанием циклического характера развития социально-экономических систем, что позволяет предвидеть кризисные ситуации и готовиться к ним. Особенно опасными являются неожиданные кризисы.

Практически каждая компания периодически сталкивается с кризисными явлениями в ходе своей деятельности, но многие начинают бороться с кризисом только тогда, когда его негативное влияние на бизнес-результаты становится заметным.

В результате, управленческие решения по минимизации последствий кризиса принимаются в авральном режиме, а антикризисные мероприятия не учитывают влияние конкретных факторов, что в итоге приводит к большим потерям.